

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»

на тему: **«Податок на прибуток підприємств в податковій системі України»**

Виконавець:

студентка факультету фінансів та банківської
справи

Туманова Анна Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Богатирьова Євгенія Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Одеса – 2019 р.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В ринкових умовах господарювання основою для стабільного економічного розвитку будь-якої країни є ефективне функціонування податкової системи. Ключовою складовою податкової системи є податок на прибуток підприємств, адже саме підприємства є ядром економічної діяльності.

На сьогодні в Україні податок на прибуток підприємств відіграє бюджетоутворюючу роль, в той час як в усьому світі податок на прибуток використовують як інструмент для покращення соціально-економічних відносин, інвестиційного клімату та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Намагаючись уникнути сплати податку на прибуток, українські підприємства свідомо використовують різні схеми ухилення від оподаткування, що свідчить про низьку фіскальну ефективність податку в Україні. Саме тому чинна система податку на прибуток підприємств потребує щонайскорішого реформування.

Таким чином, вирішення даних проблем зумовлює поглиблений аналіз функціонування податку на прибуток підприємств в Україні та ґрунтовне дослідження іноземного досвіду оподаткування прибутку підприємств із метою пошуку шляхів оптимізації фіскальної та регулюючої функцій податку на прибуток підприємств.

Проблемні питання механізму оподаткування підприємств розглядалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами. Зокрема, теоретичні основи оподаткування розглядалися такими зарубіжними економістами, як Е. Аткинсон, А. Ауербах, А. Лаффер, В. Парето, Д. Рікардо, А. Сміт, М. Фрідмен. Серед сучасних дослідників можна виділити таких вітчизняних вчених, як В.Л. Андрущенко, В.Г. Баранова, О.Ю. Дубовик, О.Т. Замасло, А.І. Крисоватий, І.В. Педь, А.М. Соколовська, В.П. Хомутенко.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних засад та вітчизняної практики справляння податку на прибуток підприємств і розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення діючого механізму оподаткування прибутку підприємств в Україні.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- розкрити сутність податкової системи та роль податку на прибуток в ній;
- визначити економічну сутність податку на прибуток підприємств;
- охарактеризувати діючий механізм оподаткування податком на прибуток;
- проаналізувати фіскальну ефективність податку на прибуток підприємств;
- дослідити вплив податку на розвиток підприємств в Україні;
- здійснити прогнозування податку на прибуток до Зведеного бюджету України;
- дослідити іноземний досвід оподаткування прибутку підприємств та можливості його імплементації у вітчизняну практику;
- визначити напрями реформування чинної системи оподаткування податком на прибуток підприємств.

Об'єктом дослідження є процес оподаткування прибутку підприємств в Україні.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають між державою та платниками податків з приводу нарахування, стягнення та сплати податку на прибуток підприємств.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі були використані загальнонаукові й емпіричні методи досліджень: під час дослідження сутності податкової системи та податку на прибуток підприємств – методи наукової абстракції, індукції та дедукції, системний та структурний; під час аналізу фіскальної ефективності та регулюючого потенціалу податку на прибуток підприємств – статистичні методи та метод структурно-функціонального аналізу; під час прогнозування надходжень податку на прибуток – методи економетричного аналізу та економіко-математичного моделювання, зокрема кореляційно-регресійний метод; при дослідженні іноземного досвіду та визначення можливості його імплементації у вітчизняну практику – метод порівняння.

Інформаційною базою дослідження є наукова періодика, навчальні посібники, монографії, наукові статті, Податковий кодекс України, інформаційно-аналітичні та статистичні матеріали Державної фіскальної служби України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, інформаційні ресурси мережі Інтернет та власні аналітичні розрахунки.

Публікації. Результати кваліфікаційної роботи були апробовані на III Студентській науково-практичній конференції «Стабілізація фінансово-економічної системи України», за результатами якої було опубліковано тези в збірнику тез доповідей факультету фінансів та банківської справи.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (55 найменувань) та 3-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 76 сторінок. Основний зміст викладено на 66 сторінках. Робота містить 7 таблиць та 19 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні засади оподаткування податком на прибуток підприємств»** розглянуто економічну сутність та роль податку на прибуток підприємств у податковій системі України, механізм його справляння.

У другому розділі **«Аналіз практики функціонування сучасної системи оподаткування прибутку підприємств в Україні»** проаналізовано роль податку на прибуток у складі доходів Зведеного бюджету, визначено показники для оцінювання фіскальної ефективності податків та, використовуючи їх, проведено оцінку фіскальної ефективності податку на прибуток підприємств в Україні, досліджено вплив податку на прибуток на розвиток підприємств в Україні, здійснено прогнозування надходжень податку на прибуток до Зведеного бюджету України на 2019-2020 роки.

У третьому розділі **«Основні напрямки підвищення ефективності податку на прибуток підприємств в Україні»** досліджено іноземний досвід оподаткування прибутку підприємств та можливості його імплементації у вітчизняну практику,

запропоновано напрями вдосконалення чинної системи оподаткування податком на прибуток підприємств, а саме: запровадження інвестиційного податкового кредиту, вдосконалення системи податкових канікул, удосконалення системи адміністрування податку на прибуток підприємств та введення у майбутньому податку на виведений капітал.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі бакалавра узагальнено методичні засади функціонування системи оподаткування прибутку підприємств в Україні. На цій основі обґрунтовано практичні рекомендації щодо вдосконалення податкової системи на основі іноземного досвіду для підвищення фіскальної ефективності та регулюючого потенціалу податку на прибуток підприємств в Україні.

За результатами проведеного дослідження сформульовані наступні висновки:

1. На основі проведеного дослідження необхідно зазначити, що податкова система» - це складна полісистема фінансово-економічних взаємовідносин, що виникають між державою та платниками податків у процесі перерозподілу створеного продукту. Інституціонально-функціональна структура податкової системи України включає в себе такі підсистеми, як система податкового законодавства, система податків і зборів, система органів виконавчої влади, система адміністрування податків і зборів, система оподаткування. В свою чергу система податків і зборів являє собою комплекс загальнодержавних та місцевих податків і зборів, значне місце в якій посідає податок на прибуток підприємств.

2. Дослідивши різні погляди науковців, можна узагальнити, що податок на прибуток підприємств – це прямий загальнодержавний податок, що сплачується суб'єктами господарювання з прибутку, який дорівнює перевищенню виручки над собівартістю реалізованих товарів/виконаних робіт/наданих послуг та сумою інших витрат звітного періоду. Сутність податку на прибуток проявляється через дві його основні функції – фіскальну та регулюючу.

3. В Україні правове регулювання оподаткування прибутків суб'єктів господарювання здійснюється відповідно до III розділу Податкового кодексу України. Платниками податку на прибуток підприємств, згідно з статтею 133 Податкового кодексу, є резиденти та нерезиденти. Відповідно до статті 134 Податкового кодексу, об'єктом оподаткування податком на прибуток є прибуток із джерелом походження з України та за її межами. Базою оподаткування податком на прибуток є грошове вираження об'єкту оподаткування. Стаття 136 Податкового кодексу визначає, що базова ставка податку на прибуток становить 18%. Податковими періодами для податку на прибуток підприємств є календарні: квартал, півріччя, три квартали, рік; при цьому податкова декларація розраховується наростаючим підсумком. Відповідно до статті 57 Податкового кодексу платник податків зобов'язаний сплатити суму податкового зобов'язання протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання декларації. Потрібно зазначити, що важливим елементом механізму оподаткування податком на прибуток підприємств також є податкові пільги.

4. Проведений аналіз фіскальної ефективності податку на прибуток

підприємств дозволив зробити висновок про наявність тенденції поступового збільшення номінальних надходжень з податку на прибуток в структурі податкових надходжень Зведеного бюджету України: в 2014 році надходження склали 40,1 млрд. грн, а вже в 2018 році зросли майже втричі і становили 106,2 млрд. грн. Встановлено, що на низький рівень надходжень у 2014-2015 рр. вплинула економічна та політична криза в Україні. На сьогодні податок на прибуток підприємств займає четверте місце в структурі податкових надходжень Зведеного бюджету – 10,8%, поступаючись ПДВ, ПДФО та акцизному податку. Наповнення Зведеного бюджету податком на прибуток підприємств супроводжувалося виконанням плану з надходжень податку на прибуток в 2016-2018 роках. У 2014 та 2015 роках план з надходжень податку на прибуток був недовиконаним., що пов'язано з економічною нестабільністю в країні, яка спричинила появу несприятливих умов для ведення бізнесу. У зв'язку з внесенням змін до Бюджетного кодексу України від 28 грудня 2014 року, в 2015 році відбулося різке зростання надходжень з податку на прибуток до місцевих бюджетів: питома вага податку на прибуток підприємств в доходах місцевих бюджетів у 2014 році становила 0,3%, а вже в 2015 – 10,8%.

5. Дослідження регулюючої ролі податку на прибуток дозволило зробити висновок, що діяльність підприємств в Україні з кожним роком стає все більш ефективною: за період з 2014 до 2017 року прибуток підприємств зріс вдвічі – з 334,5 млрд. грн в 2014 році до 674,4 млрд. грн в 2017 році, а розмір збитку навпаки зменшився – з 858,1 млрд. грн в 2014 році до 399,6 млрд. грн в 2017 році. За розрахунком коефіцієнта продуктивності податку на прибуток підприємств, який за період 2014-2017 рр. дорівнював менше одиниці, можна стверджувати, що суб'єкти господарювання фактично несли менше податкове навантаження, ніж визначено у Податковому кодексі України. Це говорить про початок переорієнтації уряду з фіскальної функції податку на прибуток підприємств на регулюючу. На сьогодні це є важливим аспектом діяльності підприємств в Україні, так як більшість з них потребують оновлення основних фондів за рахунок вивільнених коштів.

6. На підставі проведеного дослідження було встановлено, що зростання ВВП сприяє збільшенню надходжень податку на прибуток підприємств до Зведеного бюджету. Це дозволило побудувати однофакторну модель залежності обсягів податку на прибуток підприємств від зміни ВВП та на підставі цього здійснити прогнозування надходжень податку до Зведеного бюджету України на 2019-2020 роки. Встановлено, якщо у 2019 та 2020 роках збільшиться розмір ВВП у порівнянні з 2018 роком, то обсяг надходжень податку на прибуток зросте і складе 114,44 млрд. грн та 131,33 млрд. грн відповідно, що є позитивною тенденцією для Зведеного бюджету України.

7. За результатами проведеного дослідження іноземного досвіду оподаткування прибутку підприємств можна зробити висновки, що у розвинутих країнах податок на прибуток підприємств (corporate tax) найчастіше використовується як інструмент для регулювання соціально-економічних відносин, інвестиційного клімату та конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. Уряди країн досягають такої мети наданням великої кількості податкових пільг. В іноземній практиці система податкових пільг доволі різноманітна: наприклад, у США дозволяється зменшення податкової бази за рахунок федеральних податків; в Канаді та Італії надаються інвестиційні податкові кредити; у Норвегії та Нідерландах заохочуються науково-

дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР). У тому числі українському уряду необхідно звернути увагу на досвід вдосконалення податкової системи Словацької Республіки, де базовими принципами податкової реформи є значне зниження податкового тиску на економіку, формування максимально простої та зрозумілої системи оподаткування та запровадження економічних стимулів детінізації доходів.

8. Виявлені при дослідженні проблеми існуючого механізму оподаткування прибутку підприємств дозволили запропонувати наступні напрями реформування системи оподаткування прибутку підприємств:

- впровадження в механізм оподаткування прибутку підприємств інвестиційний податковий кредит, як дієвий інструмент стимулювання розвитку інвестиційної та інноваційної діяльності підприємств України; перевагами інвестиційного податкового кредиту є легкість його обрахунку та доступність визначення суми вивільненого прибутку в результаті його впровадження;
- вдосконалення чинної системи податкових канікул шляхом збільшення дозволеного розміру річного доходу до п'яти мільйонів гривень, що дасть змогу новоутвореним підприємствам здійснювати інвестиції в основні фонди, що в майбутньому збільшить їх продуктивність, а отже і розмір сплаченого податку на прибуток;
- спрощення адміністрування податку на прибуток підприємств, шляхом розширення сервісів для платників податків, які спростять та пришвидшать процес складання та подання звітності, та впровадження сервісу з попереднім заповненням податкових декларацій, який дозволить значно скоротити витрати часу платників податків;
- зміна в майбутньому діючої європейської моделі оподаткування прибутку підприємств на естонську модель оподаткування виведеного капіталу, що дасть змогу полегшити розрахунок об'єкта оподаткування.

АНОТАЦІЯ

Туманова А.І. «Податок на прибуток підприємств в податковій системі України»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси і кредит»

Одеський національний економічний університет – Одеса, 2019 р.

У роботі розглядаються теоретичні засади оподаткування податком на прибуток підприємств, а саме: досліджено сутність податкової системи та роль податку на прибуток в ній, охарактеризовано економічну сутність податку на прибуток підприємств та визначено механізм оподаткування прибутку підприємств.

Проаналізовано фіскальну ефективність податку на прибуток та виявлено вплив податку на розвиток підприємств в Україні. За допомогою методів математично-економічного моделювання розроблено прогноз надходжень податку на прибуток підприємств до Зведеного бюджету України.

Запропоновано шляхи імплементації зарубіжного досвіду у вітчизняну практику оподаткування прибутку підприємств, а саме запровадження інвестиційного податкового кредиту та вдосконалення системи податкових канікул.

Ключові слова: податкова система, податок на прибуток підприємств, регулюючий потенціал, податкові пільги.

ANNOTATION

Tumanova A. «Corporate Income Tax in Ukrainian Tax system»

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree
in the specialty 6.030508 «Finance and Credit»

Odessa National Economics University – Odessa, 2019

The work describes theoretical principles of taxation, namely corporate income tax with a strong focus on the essentials of the tax system and the role of the tax itself within it. The economic nature of the corporate income tax is characterized and the taxation mechanism of the corporate profits is defined.

The fiscal efficiency of the corporate income tax is analyzed and the impact of the tax on the development of enterprises in Ukraine is revealed. With the help of mathematical and economic modeling methods, the forecast of the corporate income tax revenues has been developed for the Consolidated Budget of Ukraine.

The implementation ways of foreign experience in the domestic taxation practice of the corporate profits are suggested, namely the introduction of an investment tax credit and the improvement of the tax holidays system.

Keywords: tax system, corporate income tax, regulatory capacity, tax incentives.